

METRONOM

Miljöhänsyn

Papperet i den här boken är framställt av råvaror som uteslutande kommer från miljöcertifierat skogsbruk. Det är baserat på ren mekanisk trämassa. Inga ämnen som är skadliga för miljön har använts vid tillverkningen.

LORÄNT DEUTSCH

I samarbete med
Emmanuel Haymann

METRONOM

Frankrikes historia till rytmen
av Paris metro

Översättning
Alexandra Dumas

AV SAMMA FÖRFATTARE

Metronom. Frankrikes historia till rytmen av Paris metro
(Laurella & Wallin, 2013)

LORÀNT DEUTSCH, *Metronom. Frankrikes historia*
till rytmen av Paris metro

COPYRIGHT © Michel Lafon Publishing 2009,
Metronome. L'histoire de France au rythme du métro parisien
TRANSLATION COPYRIGHT © 2015 by Bucket List Books

ÖVERSÄTTNING Alexandra Dumas

OMSLAG Jonas Rahm

TRYCK Nørhaven, Danmark 2015

ISBN 978-91-87969-04-1

Första upplagan, första tryckningen

BUCKET LIST BOOKS AB

Hallandsgatan 40

118 57 Stockholm

info@bucketlistbooks.se

www.bucketlistbooks.se

*Till Eddy Mitchell som var den
förste som väckte mitt historieintresse
med teveserien La dernière séance.
Till min syster och mina föräldrar
som varje vecka slöt upp till denna
teveträff för min skull ...*

INNEHÅLL

	Inledning FÖRE RESAN	9
Första århundradet	CITÉ <i>Ceasars vagga</i>	13
Andra århundradet	PLACE D'ITALIE <i>Alla vägar bär till Rom ...</i>	29
Tredje århundradet	NOTRE-DAMES-DES-CHAMPS <i>Martyren Sankt Dionysius</i>	43
Fjärde århundradet	SAINT-MARTIN <i>Den kejserliga residensstaden Paris</i>	58
Femte århundradet	LOUVRE-RIVOLI <i>Paris, frankernas huvudstad</i>	74
Sjätte århundradet	SAINT-MICHEL-NOTRE-DAME <i>Merovingerna, kyrkans äldsta söner</i>	93
Sjunde århundradet	SAINT-GERMAIN-DES PRÉS <i>Från ett kloster till ett annat ...</i>	110
Åttonde århundradet	BASILIQUE DE SAINT-DENIS <i>Kungamaktens glans</i>	128
Nionde århundradet	CHÂTELET-LES HALLES <i>I grevens tid</i>	146
Tionde århundradet	LA CHAPELLE <i>Capetingernas triumf</i>	165
Elfte århundradet	ARTS ET MÉTIERS <i>Myten om det första millennieskiftet</i>	178
Tolfte århundradet	PHILLIPE AUGUSTE <i>Paris, Frankrikes huvudstad</i>	195

Trettonde århundradet	MAUBERT-MUTUALITÉ	
	<i>Universitetet får luft under vingarna</i>	212
Fjortonde århundradet	HÔTEL DE VILLE	
	<i>Det tredje ståndet blir till</i>	227
Femtonde århundradet	CHÂTEAU DE VINCENNES	
	<i>Paris i fara</i>	246
Sextonde århundradet	PALAIS-ROYAL-MUSÉE DU LOUVRE	
	<i>Renässansens skuggor och ljus</i>	268
Sjuttonde århundradet	INVALIDES	
	<i>Det stora århundradets pris</i>	284
Artonde århundradet	BASTILLE	
	<i>Ilskan i förstäderna</i>	301
Nittonde århundradet	RÉPUBLIQUE	
	<i>Fem akter och några oväntade vändningar</i>	315
Tjugonde århundradet	CHAMPS-ÉLYSÉES-CLEMENCEAU	
	<i>Maktens avenyer</i>	335
Tjugoförsta århundradet	LA DÉFENSE	
	<i>Tillbaka till källan</i>	349

FÖRE RESAN

I en by vid floden Sarthe, långt från Paris ... Det var där jag tillbringade min barndom. Under skolloven rymde vi ibland därifrån och åkte till huvudstaden för att hälsa på mormor och morfar. När vi körde upp på Paris ringled spejade jag efter stadens ljus som lockade i fjärran. Så fort vi lämnat ringleden bakom oss var vi inne i Paris. I samma stund befann vi oss mitt i en virvlande ström av stressade människor, bländande färger och strålande neonskyltar. Jag minns apotekens gröna kors och tobaksaffärernas morotsliknande röda skyltar, jag minns de glittrande ljusen som förtrollade mig. Det var som julafton mitt i sommaren! Lycksalig trädde jag in i denna djungel som både lockade och skrämde mig. När jag var femton år flyttade jag till Paris, försedd med ett brinnande historieintresse. Jag tyckte att den så anonyma, så opersonliga och så omåttligt stora staden på sätt och vis påminde om en öppen bok ...

I staden där jag var en främling och i princip inte kände någon blev gatunamnen mina första följeslagare. Och dessa gator lärde jag känna med hjälp av metron. Metron fungerade som en outhärlig bruksanvisning som hjälpte mig, en lantis, att utforska den enorma och myllrande myrstacken. Jag kastade mig glupsk och girig in i detta okända universum. Jag åkte kors och tvärs genom Paris, gick av på varje hållplats och funderade. Varför heter det Les Invalides? Vad är Châtelet? République, vilken republik syftar det på? Vem var Étienne Marcel? Vad betyder Maubert?

METRONOM

Det slutade med att varje metrostation lärde mig något om historien.

Metrokartan blottar Paris ryggrad och ger oss möjlighet att följa hur staden utvecklats från att ha varit en liten ö i Seine. Det är faktiskt så att metrostationernas namn och läge kan hjälpa oss förstå inte bara Paris, utan hela Frankrikes historia och framtid. Från La Cité till La Défense fungerar metron som en tidsmaskin. För varje station upptäcker vi ett svunnet århundrade, de tjugoen århundraden som format staden. Paris har hela tiden följt, och ibland även förekommit Frankrikes utveckling och förvandling, och blev till slut den huvudstad vi känner i dag.

Det var alltså så det gick till när jag lärde mig Frankrikes och Paris historia. Samtidigt började jag arbeta med teater och sedan med film. Jag insåg att det också gav mig tillgång till ett slags tidsmaskin med vilken man kunde utforska svunna tider. I tur och ordning fick jag chansen att förkroppsliga La Fontaine, Fouquet, Mozart och Sartre, och historien blev på sätt och vis mitt yrke – jag kan i alla fall återskapa historien med mitt yrke.

Som barn inspirerades jag av Frankrikes historia när jag hittade på nervkittlande äventyr åt mina tennsoldater. I dag har inget förändrats, historien utgör fortfarande mitt livs och mina drömmars drivkraft, den har blivit en utgrävningsplats, ett stoff jag oavbrutet återvänder till, den ger upphov till gåtor, motsägelser och funderingar.

Hur kommer det sig förresten att boken heter *Metronom*?

Min förhoppning är att boken ska fungera som ett slags verktyg som anger takten och mäter tiden. Jag föreslår att du tar dig fram ett århundrade i taget med hjälp av metrostationerna: en station för varje århundrade för att lättare förstå hur namn och platser hänger ihop.

FÖRE RESAN

Tillsammans med dig vill jag följa metrons linjer likt trådar genom en labyrint. De kommer att föra oss till metrostationer som gärna skvallrar om huvudstadens drömmar, krumsprång och tvära känslkast. Se upp för dörrarna, dörrarna stängs, nästa station Lutetia ...

Lorànt Deutsch

EITÉ

Caesars vagga

– Stiger ni av på nästa? frågar en liten dam blygt samtidigt som hon försiktigt knuffar på mig för att inte missa sin hållplats.

Tåget bromsar in med ett högt metalliskt gnissel. På nästa? Varför inte? Det vore ju perfekt att börja min resa med Paris vagga, på ön Île de la Cité. Det är kanske ingen slump att öns form faktiskt påminner om en vagga. Här ligger huvudstadens innersta väsen. ”Paris huvud, hjärta och mäg” skrev Gui de Bazoches på 1100-talet.

Metrostationen Cité är byggd som en brunn ner i stadens inre – vi befinner oss mer än tjugo meter under Seines vattennivå. Likt Jules Verne i *Till jordens medelpunkt* får jag känslan av att färdas tillbaka till tidernas begynnelse. Jag behöver inte stiga ner i någon vulkan för att nå det underjordiska innandömet, jag behöver heller ingen *Nautilus* för att resa under vatten ... Jag har metron!

Tätt följd av den lilla damen går jag i riktning mot utgången och rusar uppför den oändliga trappan som leder mot ljuset. Den lilla damen är nu långt bakom mig. Väl ute krocker jag med en tanig cypress. När jag försöker backa undan snubblar jag i stället in i ett olivträd utan oliver. Se där, ett spår av sydligare breddgrader,

METRONOM

ett bräckligt eko av den italienska naturen – jag närmar mig mitt mål!

Blomstermarknaden slingrar sig ända fram till metronedgången, som om naturen och historien desperat försökte återta sina rättigheter. Försöket är dömt att misslyckas: till vänster om oss brummar bilarna i en ändlös ström på Boulevard Saint-Michel och till höger fortsätter bilströmmen, fast i motsatt riktning på Rue Saint-Jacques.

Det känns som om jag står mitt i en korsning. Här verkar den onaturliga gatan Rue de Lutèce kämpa för sitt liv, inklämd mellan de två pulserande artärerna och omringad av de administrativa byggnadernas stränga fasader från 1800-talet som baron Haussmann skattade så högt. Jag skyndar mig bort från Rue de Lutèce och blomstermarknaden, för att i stället nå Seine som sakta forslar sitt bruna vatten nedströms.

En kort promenad senare befinner jag mig på kajkanten. Lite längre bort står bokförsäljarnas gröna bokstånd på rad. Jag bläddrar ivrigt och hittar några gamla historieböcker om min älskade stad. Paris, det är min sorts kvinna – det är i alla fall en kvinna! André Breton förklarar det hela i *Nadja*: det triangelformade torget Place Dauphine utgör vår drömkvinnas sköte, en urgammal livmoder som skänkt liv åt allt. Jag skulle vilja återuppleva födseln.

Tänk om bilarnas brus tystnade. Tänk om byggnadernas grå fasader gick upp i rök. Tänk om Seines stränder förvildades och den lilla ön i stället täcktes av grönskande sluttningar, leriga sumpmarker och buskar.

År 701 efter romarrikets grundande, 52 år före Kristus, finns ännu ingenting på Île de la Cité. Inga spår av det Lutetia som Julius Caesar kort beskriver i *Kriget i Gallien!* ”Denna stad ligger på en ö i floden Seine”, skriver han. Beskrivningen är ganska vag. Prokonsulen tillbringade faktiskt bara en dag i området och var mer intresserad av mötet mellan de galliska hövdingarna än det befästa samhällets omgivningar. När Caesar väl bestämde sig för att skriva, hänvisade han endast till det han hört berättas om parisiernas samhälle, baserat på rykten och osammanhängande militärrapporter. Han upprepade bara vittnesmålen som mumlats fram av legionärer, som också var ganska svävande på målet.

På platsen där man förväntar sig att finna parisiernas stora stad, hittar man faktiskt ingenting! Den framtida ön Île de la Cité består ännu endast av sex, sju små öar där man kan urskilja ett litet tempel, några runda hyddor med vasstak och en samling fiskare som nonchalant kastar ut sina nät i vattnet. På andra sidan floden, på den högra stranden, breder sumpmarker och tät skog ut sig mot väst. På den vänstra stranden finns ännu mer sumpmark och lite längre bort en kulle. En dag kommer kullen att kallas Montagne Sainte-Genève.

Om vi vill hitta den stora galliska bosättningen måste vi följa floden. Under den här tiden fungerade floden som farled, det var först under romarnas tid som de stora vägarna på land anlades. Men låt oss nu ta plats på en av gallernas älskade små båtar, en långsmal och bräcklig farkost av flätade kvistar som glider fram över floden.

Båten är det traditionella transportmedlet för människorna som slagit sig ner i området. Det är därför inte förvånande att

METRONOM

de tidigaste fynden av ett bofast folk under neolitikum (5 000 år före Kristus) bestod av kanoter som hittades vid utgrävningar i Bercy Village. Förorten Bercy – Paris uråldriga vagg! Kanoterna kan i dag beskådas på Musée Carnavalet, en fristad för Paris historia.

För att finna det galliska Lutetia – det äkta – måste vi färdas ungefär två mil längs Seine. Där gör floden en tvär krök, vilket kanske kan bidra till att området påminner om en ö för en tankspridd romare. I denna vidsträckta meander breder ett livligt samhälle ut sig. Ett oppidum med gator, hantverkskvarter, bostadsområden och hamn. Välkommen till Lutetia! Eller som man säger på galliska, välkommen till Lucotetia! Ortens namn är lika osäkert och omtvistat som dess exakta läge. Caesar avgjorde saken. Området som han erövrade kallade han för Lutetia, en blandning av latinets *lutum*, lera, och galliskans *luto*, sumpmark. Staden som föddes ur sumpen ... Caesar hade rätt, namnet passade perfekt.

En stam som kommit norrifrån har slagit sig ner vid floden och lever av dess rikedomar. För stammens medlemmar är floden gudinnan Sequana som kan bota alla besvär, och vattendraget som flyter intill Lutetia uppkallas efter henne. Floden förser verkligen människorna med stora rikedomar. Förutom att ge dem fisk att äta och vatten till sig själva, sin boskap och sina vetefält, fungerar den dessutom som farled. Stammens guldmünt anses förresten vara några av de vackraste i Gallien: den ena sidan föreställer Apollon och den andra en galopperande häst. Längre bort, på andra sidan Lucotetias palissad, bidrar den bördiga marken till pariernas överflöd och invånarna blir jordbrukare, djuruppfödare, smeder och skogshuggare.

Men var låg egentligen det ursprungliga Lutetia?

Under århundradens lopp har historikerna upprepat att Lutetia låg på ön Île de la Cité. Ett litet problem bekymrade dock de lärde – hur de än grävde och grävde fann de aldrig minsta spår av den berömda galliska staden.

– Äsch, sade gråskäggen, gallerna byggde ju bara hyddor av halm ...

De delade heller inte romarnas uppfattning om vad en stad var. Deras oppidum påminde snarare om ett förskansat läger än om någon riktig stad, det handlade snarare om en avskiljande och skyddande fästning än om en plats avsedd att förbinda människor med varandra och underlätta kontakter.

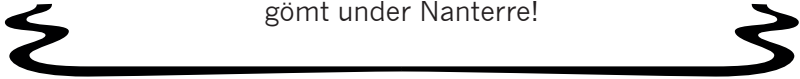
Dessutom måste ön ha ödelagts så många gånger att alla ursprungliga spår suddats ut. Och när man tänker på hur baron Hausmanns enorma byggkaos under 1800-talet skövlade eller förändrade nästan hela ön, förstår man varför det är så svårt att hitta några spår av det förflutna här. En sak är i alla fall säker: på Square du Vert-Galant befinner du dig sju meter lägre än på resten av ön, vilket motsvarar marknivån under parisernas tid. Sju meters markhöjning på två tusen år!

Hittade man verkligen ingenting? Sakta i backarna! För att ge plats åt Paris biltrafik byggdes A86, den stora ringleden som formar en stor cirkel kring huvudstaden. Och då – bingo! I samband med motorvägsbygget genomfördes utgrävningar år 2003, som ledde till att man hittade en stor gallisk bosättning under Nanterre! Där fanns allt: bostäder, gator, brunnar, en hamn och till och med gravplatser.

METRONOM

Mitt bland husen fann arkeologerna ett tomt område omgärdat av diken och palissader. Ett grillspett och en eldgaffel tyder på att detta område användes för folkfester. Genom att förlägga Lutetia till nuvarande Nanterre i Gennevilliers flodkrök, som på den tiden var mycket snävare, uppfyller man två krav: läget skyddades tack vare närheten till floden Seine och kullen Mont Valérien, och byn hade dubbel tillgång till vatten, en källa till rikedom som även fungerade som kommunikationsled.

Fransmännen måste faktiskt böja sig för fakta, även om det kan svida i Parisbornas hjärtan – det ursprungliga Lutetia ligger gömt under Nanterre!

När keltiska *k* blev ett galliskt *p* under det tredje århundradet före Kristus förvandlades kwarisierna, det keltiska folket som arbetade i stenbrotten, till de galliska parisierna. De hade färdats så långt i sina båtar när de slog sig ner i området att deras ursprung och legender senare kom att förväxlas med andra folks. Ättlingarna till stenhuggarna och de anspråkslösa fiskarna klädde sitt stamträd i allsköns dräkter, för att skapa en uppseendeväckande historia åt sina förfäder.

Det sades att parisierna var ättlingar till den egyptiska gudinnan Isis eller den trojanske prinsen Paris, kung Priamos yngste son. Det påstods att den mytomspunne prinsen rövat bort Helena, Menelaos hustru, och därmed orsakat det fruktansvärda kriget mellan greker och trojaner. Paris undkom den svartsjuka makens ilska tack vare gudinnan Afrodite, som lyckades rädda sin skyddsling genom att svepa in honom i ett himmelskt töcken. Men Troja ödelades. Helena återfördes till Menelaos och Paris tog sin tillflykt till Seines stränder, där han enligt legenden ska

ha avlat ett nytt folk. En vacker saga utan grund, som dock gav parisiernas ättlingar möjlighet att återopa ett prestigefullt och himmelskt ursprung. Under 1200-talet uppmuntrade Ludvig den helige ivrigt spridningen av denna myt, men dess betydelse kom att försvagas under capetingernas styre.

– Vår civilisation grundades inte av några kringflackande kelter, vi har samma ädla ursprung som romarna, verkade de frankiska kungarna vilja säga.

Men än så länge är det just romarna som har makten. Det är dem som sprider sin kultur, sitt språk och använder sig av myter och legender för att rättfärdiga sina anspråk på världen. Nej, romarna härrör minsann inte från någon indoeuropeisk stam under det åttonde århundradet före Kristus i det blivande Italien.

– Vi härstammar från gudar och hjältar!

Homeros använde samma resonemang i *Illiaden* och *Odysseen* för att rättfärdiga grekernas överhöghet över de övriga folken kring Medelhavet. Under det första århundradet före vår tideräkning fortsatte Vergilius i samma anda och skrev *Aeneiden*. Detta verk är inget annat än en kopia av sin berömda föregångare, fast den här gången är det inte grekerna utan trojanerna som är hjältar, i synnerhet en viss trojan vid namn Aeneas, gudinnan Afrodites son. Efter Trojas fall flyr han och grundar Rom tillsammans med sin son Iulus, anfader till Julius Caesar. Gudarnas ättling Caesar har alltså goda skäl att eftersträva världsherravälde.

År 52 före vår tideräkning förbereder sig romarna på att attackera de anspråkslösa parisierna och invadera deras land på Seines stränder. Den galliska stammen är bland de första som begår misstaget att ansluta sig till en viss Vercingetorix, arvernernas ledare, som är fast besluten att ena de galliska stammarna och fördriva inkräktarna. Julius Caesar är mån om att få bukt med

METRONOM

dessa problem i romarrikets utkanter och skickar därför sin främste löjtnant, Titus Labienus, till flodens stränder.

Den romerske fältherren rider i täten för fyra legioner och ett kavalleri. Bland lutetierna sprider sig paniken! Hur ska de kunna försvara sig mot en krigsmakt som fötts av en varghona? Från Mediolanum Aulercorum (dagens Évreux) tillkallas snabbt en gammal hövding som respektfullt kallas Camulogenus, ”Camulus son” – son till gallernas krigsgud. Med ett så stridbart namn borde väl gubben enkelt kunna försvara deras oppidum. Invånarna lägger i alla fall samstämigt sina liv i hans händer och nu är det upp till honom att organisera motattacken och skrämma fienden på flykten.

Men vad ska gamlingen göra? Han leder en liten och otränad armé med soldater som snarare är modiga än effektiva, och som tänker strida barbröstade, endast beväpnade med yxor och tunga svärd som smitts i dålig metall ...

Labienus och hans legionärer närmar sig obevekligt. Camulogenus litar trots allt på sin lyckliga stjärna och förbereder försvaret. Han inväntar inte romarna i Lucotetia, utan i dess utkanter, i ett läger som rests i sumpmarken mitt i det fuktiga område som omger deras oppidum.

Det dröjer inte länge förrän Labienus trupper når gallernas improviserade läger. Konfrontationen är oundviklig. Romarna är väldisciplinerade och närmar sig i sammanhållna led, iförda brons-hjälmars och stålharnesk. De är emellertid vana vid fast mark under fötterna och deras taktik lämpar sig för vidsträckta slätter, därför dröjer det inte länge förrän de förlorat sina positioner i gungflyn av jord och vatten. Båtarna fastnar och männen drunknar! Även kavalleriet är satt ur spel, hästarnas hovar fastnar i leran.

Gallerna trivs däremot utmärkt i den hala lervällingen.

De kastar sig över fiendetrupperna och de stolta romerska soldaterna har svårt att försvara sig mot den odisciplinerade hopen. Soldaterna gör slarvsylta av varandra tills det börjar skymma och sumpmarkernas stillastående vatten färgas rött. Labienus förstår att han inte kommer att lyckas tränga igenom. Till slut låter han blåsa i hornet för att beordra reträtt.

I oppidumet uppstår glädjeyra! De hoppas att inkräktarna fördrivits. Labienus är utom sig av ilska och utkräver hämnd på de obändiga gallerna, han fortsätter därför längs Seines stränder för att i stället attackera Metlosedum (dagens Melun), ett annat samhälle som vuxit fram i en av flodkrökarna.

Metlosedum har tömts på folk, nästan alla stridbara män har anslutit sig till Camulogenus trupper i Lutetia. Det blir en futtig seger för legionärerna! De möts endast av kvinnor och några gamlingar, en liten skara människor som med sina bara nävar försöker försvara sig mot de vältränade soldaterna. Det krävs aldrig några strider, våldsamma sammandrabbningar eller oförfärade ryttarkavalkader, det enda som händer är att en ström av blod flyter genom ett fruktansvärt slagfält av uppskurna halsar och genomborrade bröst. Romarna tågar genom staden och stöter sina lansar i magen på dem som verkar vilja motsätta sig den nya ordningen, de skövlar kornbodarna, förstör templen och plundrar några välbärgade hus. Sedan försvinner de och lämnar ett ödelagt oppidum bakom sig.

Men Labienus vill hämnas på lutetierna. Han kan inte möta Caesar med skammen av ett nederlag. Mitt i natten samlar han officerarna i sitt tält och talar manligt till dem som det förväntas av en romersk general:

– Vi kan inte hoppas på förstärkning, det är upp till oss och våra fyra legioner att utrota gallerna och inta Lutetia. För Roms

METRONOM

ära ska ni segra över barbarerna, och Rom kommer att kröna er med lagerblad ...

Romarna bryter genast upp sitt läger. Trupperna ger sig av och följer Seines högra strand, går runt sumpmarkerna, fortsätter norrut förbi Lutetias flodkrök, svänger tvärt söderöver och befinner sig därmed strax utanför gallernas by. Samtidigt närmar sig en liten flottilj med ett femtiotal båtar parisiernas huvudstad.

Innan fienderna hinner komma fram har mörbultade och skräckslagna flyktingar från massakern i Metlosedum förvarnat Camulogenus:

– Romarna har vänt om, de närmar sig Lutetia ...

För att inte bli omringade bestämmer sig Camulogenus för att bränna staden och dess broar, och sedan fly längs Seines vänstra strand.

– Sätt eld på våra två broar över Seine, sätt eld på era hus, gudinnan Sequanas flod kommer att skydda oss, förkunnar han.

I gryningen är Lutetia inget mer än en hög aska som övergetts av sina invånare. Det enda som återstår är resterna av de vackra husen som fram till föregående dag bredde ut sig på Seines stränder. Det enda som återstår är resterna av de snirklande gatorna som förr kantades av enkla bostäder av halm och lera. Det enda som återstår är resterna av kornbodar och vinförråd som förr täckte kullarna.

I det grymma gryningsljuset pågår förberedelserna inför den slutgiltiga striden om en stad som inte längre finns. Gallernas hövding och hans män följer Seine och åkallar Camulus, guden med lans, sköld och ansenliga krafter, krigets och den våldsamma dödens herre. Gallerna anser att den som stupar i krig går det vackraste ödet till mötes, och de går därför ut i strid fast beslutna att offra sina liv åt den fruktansvärde Camulus blodtörst. De

romerska trupperna följer gallerna hack i häl. Legionärerna åkallar Mars, romarnas krigsgud, men har inte för avsikt att dö. De tänker slåss tills krafterna sinar, för att segra och för att få sin sold.

Romarna möter gallerna på Garanellas slätt intill Seine. Garanella har fått sitt namn efter det franska ordet *garenne*, jaktmark, eftersom man troligtvis jagade både kanin, vildsvin och rådjur här. Men nu är det en helt annan sorts jakt som gudarna darrande bevittnar. Tusentals män drabbar samman i ett fruktansvärt stridsvimmel.

Det olycksbådande ljudet av vinande pilar och kastspjut tycks klyva luften. De romerska infanteristerna kastar sina skräckinjagande lansar och mejar ner hela rader av galliska krigare. Ingen projektil tycks missa sitt mål, vissa män träffas till och med av flera pilar och faller till marken genomborrade av dödliga gaddar. Ändlösa svärmar avfyras och de täta, randiga molnen hejdar för ett ögonblick parisiernas framfart, men eftersom de längtar efter döden återupptar de oberört kampen. Hundratals män faller på nytt till marken, som om döden regnade ner över dem.

Med svärdet i högsta hugg eldar den gamle Camulogenus på sina män och skriker att de ska offra sina liv för Camulus. Gallerna lyckas vid ett tillfälle bryta igenom romarnas linjer och skyddade av sina sköldar tränger de igenom fiendens fyrkant. Nu är det romarna som vacklar och tvingas backa.

Men plötsligt får de syn på en romersk legion som med fladdrande fanor tågar emot dem på andra sidan slätten. Gallerna har överraskats av ett bakhåll, 4 000 legosoldater har hållit sig gömda. Reträtt är inte längre möjligt. Sammandrabbningen är fruktansvärd, blodbadet förskräckligt. Gallernas tunga klingor splittras mot romarnas lättare och bättre smidda svärd. Blodet flyter och dränker marken, de skadades jämmer ekar över Garanellas slätt ...

METRONOM

Båda sidor slåss lika ursinnigt, den ena för att möta sitt öde och den andra för att få sin sold. Parisierna flyr nämligen inte. De försöker inte rädda sina liv med ett meningslöst återtag. När solen går ner är slätten täckt av döda galliska krigare. Även Camulogenus har mött döden i denna sista försvarsstrid för ett redan ödelagt Lutetia.

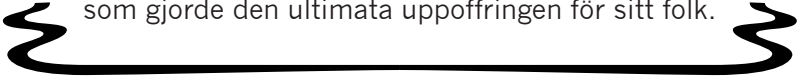

Var finns resterna av
de galliska krigarna i dag?

Garanellas slätt blev senare kommunen Grenelle, som införlivades i Paris under det andra franska kejsardömet. Platsen där slaget mellan Labienus legionärer och Camulogenus krigare stod förvandlades till exercisplats åt kadetterna på École Militaire under 1700-talet och fick namnet Champ de Mars. Marsfältet, krigets fält.

På samma plats som den galliske hövdingen och hans män vilar byggdes långt senare Eiffeltornet, likt en gravhög rest till krigarnas ära. Hit kommer Parisborna likgiltigt om söndagarna för att ta sig en nypa frisk luft, utan att veta att marken de trampar på sedan tjugo århundraden ruvar på resterna av parisierna

som gjorde den ultimata uppoffringen för sitt folk.

EITÉ

Några månader efter att Lutetia brunnit ner inleds en avgörande strid mellan Julius Caesars och Vercingetorix trupper. Prokonsulen rör sig under högsommaren norrut med sina sex legioner och ansluter sig till den segerrike Labienus. Den galliske hövdingen attackerar romarna med sitt kavalleri, men motas undan av germanska legosoldater som kommit till de romerska soldaternas undsättning.

Tillsammans med en imponerande armé, som även inkluderar 8 000 parisier, tar Vercingetorix sin tillflykt till Alesias höjder, troligtvis i dagens Bourgogne. Ett tiotal romerska legioner belägrar Alesia, men de belägrade är fler än inkräktarna. Romarna måste därför vänta med att attackera, vilket inte hindrar dem från att anlägga dubbla belägringslinjer kring Alesias fästning och försöka svälta ihjäl de omringade gallerna.

Under sommarens sista dagar kommer en gallisk armé till de belägrades undsättning. I skydd av natten går de nyanlända till attack. De strider ända till gryningen, men lyckas inte tränga igenom fiendens linjer. Då går ytterligare en gallisk armé till attack mot det romerska lägrets övre del, samtidigt som Vercingetorix lämnar Alesia med sina krigare. Romarna börjar ge vika för gallernas våldsamma anfall. Caesar skickar in nya trupper och kan därmed mota undan de galliska trupperna. Panik uppstår. Galler som inte haft "turen" att dö på slagfältet försöker fly. De romerska kavalleristerna genskjuter dem och en fruktansvärd massaker inleds. Allt är förlorat. Dagen därpå rider Vercingetorix ut från lägret och lägger ner sina vapen vid Caesars fötter ... Tre år senare dör han i en romersk fångelsehåla.

METRONOM

I Gallien, som nu blivit gallo-romerskt, bestämmer sig romarna snabbt för att bygga upp Lutetia igen. Men varför inte välja en annan plats än flodkröken i Seine? Varför inte välja en plats som är mindre omsluten och mer gynnsam för förbindelser? Ett stenkast från Champ de Mars, platsen för Labienus seger, ligger några små öar. På den största reser sig ett enkelt tempel som helgats åt gallernas gudar: Cernunnos, överflödets herre, Smertius, djurflockarnas beskyddare och Esus, skogarnas demiurg. Vita måsar kretsar ovanför den enkla byggnaden, den mjölkvita och skrämmande flocken landar ibland och snappar upp några smulor av offergåvorna som de troende lämnat.

På de segrande romarnas uppmaning flyttar gallerna från Lutetia till området kring templet, ett område för tro och tillbedjan. De små öarna förbinds med broar och man kan snart ana hur en ny stad växer fram. På så vis uppstår den gallo-romerska staden Lutetia på en liten landremsa i flodens vatten, det som en dag kommer att bli Île de la Cité.

Liksom tidigare fortsätter parisierna att leva på och av floden. Floden fortsätter nämligen att trygga deras välstånd. Invånarna i det nya Lutetia skattebelägger dem som vill använda broarna eller passera staden med sina båtar. Lutetia blir alltså en brostad, en vägtull över Seine. I Notre Dames arkeologiska krypta, under torget framför katedralen, kan man se resterna av den första gallo-romerska kajen från det första århundradet. Paris devis, *Fluctuat nec mergitur*, det gungar men sjunker inte, kommer senare att vittna om arvet från detta speciella och nödvändiga band till floden.

Redan under vår tideräknings första århundrade formas den lilla ön kring de världsliga myndigheterna och den himmelska makten: i väst ligger ett befäst palats som är den romerska makten centrum och i öst ligger parisiernas kultplats. Templet i Lutetia har byggts ut, förskönats och även öppnats för de romerska gudarna, vilket leder till att de två kulturerna blandas. Det är också intill Seine som stadens första viktiga monument uppförs. De parisiska flodskepparnas skrå visar sin tacksamhet genom att skänka staden en stödmurspelare, en nära fem meter hög pelare som består av fyra kubformiga block som avbildar de galliska gudarna Cernunnos, Smertius och Esus, och även de romerska gudarna Vulcanus och Jupiter. Det är just åt de romerska gudarnas gud och kejsaren Tiberius, som regerade mellan åren 14 och 37, som pelaren tillägnas: "Parisiernas flodskeppare lät gemensamt resa detta monument åt den goda och allsmäktiga kejsar Tiberius och åt Jupiter." Minnet av den gallo-romerska civilisationen bevaras därmed i sten.

Lutetia har för alltid funnit sin plats, Paris historia kan ta sin början, allt sker i samma stund som en man som kallas Jesus gör sig redo att ställa om världens klockor, som för att på avstånd fira denna stads födelse ...

 Vad hände med flodskepparnas pelare?

När man 1711 grävde gravar åt Paris ärkebiskopar under koret i Notre Dame-katedralen, upptäcktes pelaren i murverket mellan två väggar. Nautespelaren, eller *Pilier des nautes* som den kallas på franska, restaurerades mellan 1999 och 2003 och kan i dag beskådas på Musée de Cluny.

METRONOM

Heliga platser förblir heliga långt efter att gudarna glömts bort. Det är ingen slump att pelaren hittades under Notre-Dame och det är ingen slump att katedralen fortfarande är de katolska Parisbornas främsta kyrka – det var här på Île de la Cité som gallernas första votivtempel låg, ett tempel som sedan blev gallo-romerskt och därefter kristet.

